

14.9.2022

Asiantuntijalausunto: HE 00/2022 vp Hallituksen esitys laiksi välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana

Tehy ry ja SuPer ry ovat ilmoittaneet työtaistelutoimenpiteistä, joiden yhteydessä suoje-ly-työstä ei ole kyetty neuvottelemaan ja sopimaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ovat luonteeltaan terveyttä ja hyvinvointia edistäviä ja viime kädessä elämää suojelevia tai ylläpitä-viä. Luonteensa mukaisesti näihin palveluihin kohdistuvat työtaistelut ovat omiaan aiheutta-maan vaaraa hengelle, terveydelle tai hyvinvoinnille. Palveluprosessista riippuen hengelle, terveydelle ja hyvinvoinnille aiheutuva riski voi olla suuruudeltaan ja mahdollisen toteutumisen aikajänteeltään erilainen.

Työntekijäjärjestöt ovat kohdentaneet lakonuhan myös tehohoitoon. Tehohoitoa toteutetaan käytännössä keskussairaaloissa eikä sitä Suomessa ole saatavilla muualla. Tehohoito on luonteeltaan välittömästi henkeä pelastavaa hoitoa. Välittömästi aloitettavan tehohoidon vaihtoehdona on usein tehohoitoa tarvitsevan henkilön menehtyminen minuuteissa tai tunneissa. Tehohoito on myös luonteeltaan paljon teknisiä apuvälineitä käyttävää. Jos käytetään tehohoi-toon erityisesti perehtymätöntä työvoimaa, harjaantumattomuus sekä hoidollisiin tilanteisiin että apuneuvojen käyttöön hidastaa toimintaa ja altistaa virheille ja siten uhkaa potilaan hen-keä ja terveyttä. Millään tehohoitoa korvaavilla järjestelyillä ei ole mahdollista täysin turvata potilaiden henkeä ja terveyttä.

Tehohoitopotilaista suuri osa on päivystyksellisiä ja siten tehohoidon tarvetta ei ole etukäteen ennakoitavissa. Suomessa on kansainvälisesti verraten vähän tehohoitokapasiteettia, mutta toisaalta tämän kalliin kapasiteetin käyttö on kohdennettu tehokkaasti hoitoa tarvitseville ja siitä hyötyville. Tehohoidon päivystyksellisestä luonteesta ja suhteellisen vähäisestä kapasi-teetista johtuu, että lakkotilanteessa suojelutyökapasiteetin tarve on korkea verrattuna yksiköi-den normaaliin miehitykseen.

Hoito henkilöstön työtaistelu toteutuessaan ja tehohoitoon kohdistuessaan johtaa välittömään hengenmenetyksen ja vakavan vammautumisen riskiin ellei merkittävästä suojelutyökapasi-teetista ole sovittu.

Työtaistelu-uhkan kohdistaminen tehohoitoon ilman suojelutyötä johtaa arvioimaan, että teho-hoidossa oleviin potilaisiin kohdistuu eettisesti ja juridisesti aivan kohtuuttomien seurausten uhka lähinnä palkkakysymyksiä koskevan riidan vuoksi. Jos uhka kohdistuu yhteen potilasryh-mään (tehohoitopotilaat), voitaneen arvioida, että merkittävä hengen ja terveyden uhka saate-taan työtaistelutoimenpiteenä myöhemmin kohdentaa muihinkin potilasryhmiin.

Kuten lakiesityksen perusteluissa todetaan, julkisen vallan tulee turvata perusoikeuksien to-teutumisen. Suomalaisessa palvelujärjestelmässä hengen ja terveyden suojelun kysymykset kuuluvat tällä hetkellä erityisesti kuntien ja kuntayhtymien terveydenhuolto-organisaatioille. Esimerkiksi sairaanhoitopiirissä hengen ja terveyden suojeleminen vaatii pitkälle erikoistunei-den ja monia ammattiryhmiä edustavien ihmisten yhteistyötä. Koska työtaistelutoimenpiteet näyttävät tuottavan erittäin merkittävän uhkan tälle toiminnalle, on perusteltua varautua esite-tyllä lainsäädännöllä.

Esitetty lainsäädäntö ja myös sen taustalla olevan työriidan pitkittyminen saattavat johtaa am-mattiryhmien ja henkilöstöryhmien väliseen suhteiden kärjistymiseen ja heikentää työilmapii-riä. Siten erityisen tärkeää olisi pyrkiä työriitojen mahdollisimman nopeaan ratkaisuun. Edel-leen on tärkeää, että esitetty lainsäädäntö on esityksen mukaisesti viimesijainen keino palve-lu toiminnan turvaamisessa.

Edellä olevin perustein pidän esitetyn lain säätämistä perusteltuna.

Hämeenlinnassa 14.9.2022

Seppo Ranta
Sairaanhoitopiirin johtaja
Lääketieteen tohtori, anestesiologian ja tehohoidon erikoislääkäri